

JORDI BONET
CRISTINA GARCIA-NARCUÉ

**EMERGÈNCIA
CLIMÀTICA**

ESTRATÈGIA 22-30 DE TRANSICIÓ ENERGÈTICA I ADAPTACIÓ CLIMÀTICA. ACCIONS PER UN MARESME AMB FUTUR

Consell Comarcal del
Maresme
Àrea de Medi Ambient
i Canvi Climàtic

EL CLIMA

Els últims set anys (2015-2021) han estat els anys més càlids dels que es té constància.

Les promeses climàtiques actuals haurien de ser quatre vegades majors per limitar l'escalfament a 2 °C.

La quantitat de desastres relacionats amb el temps, el clima i l'aigua s'ha multiplicat per cinc en els últims 50 anys i ha ocasionat pèrdues diàries per valor de 202 milions de dòlars

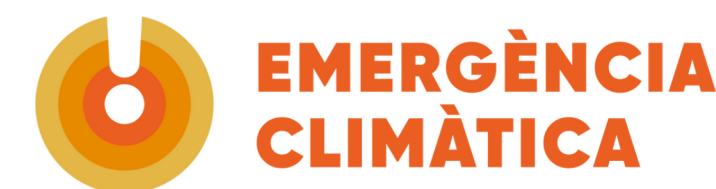
OBJECTIU

Avançar en la descarbonització del Maresme i augmentar la seva capacitat per afrontar esdeveniments pertorbadors, responent o reorganitzant-se de manera que mantingui la seva funció essencial, la seva identitat i estructura i conservant al mateix temps la capacitat d'adaptació, aprenentatge i transformació

MESA DE TREBALL PER L'ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC DEL MARESME

COM ES FONAMENTA AQUESTA ESTRATÈGIA?

Document final

Estratègia 22-30 de transició energètica i adaptació climàtica.

Accions per un Maresme amb futur,

on es presenta un resum executiu dels informes i treballs de les fases inicial, primera i segona, abordant les línies estratègiques de forma prioritzada tant per el comitè científic com per els ajuntaments i s'apunten els desenvolupaments de les accions per tal d'aconseguir els objectius.

Fase 2 METACC

Aportacions dels **Ajuntaments**, en la que s'analitzen les prioritats dels consistoris, els recursos que disposen, la disponibilitat, les barreres i els reptes que suposen les accions que es plantegen.

Fonamental per tal de dissenyar les accions de l'Estratègia i posar de manifest metodologies d'implementació innovadores que permeten major flexibilitat, adaptació a entorns canviants i que superin les ineficiències del sistema.

Fase 1 METACC

El **Comitè científic** posa clarament de manifest la necessitat de recuperar la funcionalitat dels ecosistemes i els elements biofísics del territori, frenar l'erosió costanera, la reducció de la disponibilitat d'aigua pels diferents usos, el risc d'incendi i de danys per inundacions i tempestes marines, incorporant elements d'innovació en la governança d'aspectes que van més enllà de l'àmbit municipal

COM ES FONAMENTA AQUESTA ESTRATÈGIA?

Resum executiu de l'Estratègia de Transició Energètica i Acció Climàtica

Sistematitza els conceptes més rellevants de l'extens informe elaborat per la diputació de Barcelona, la consultora ERF i el CCM.

Estratègia de Transició Energètica i Acció Climàtica del Maresme

La **Diputació de Barcelona**, el **CCM** i la consultora **ERF** elaboren una proposta d'estratègia ben fonamentada amb una àmplia documentació i dades sobre l'aprofitament i els vectors de consum energètic, els escenaris futurs, tant climatològics com de reducció dels consums per complir els compromisos europeus i en la que es s'analitza la situació de la comarca, els seus riscos i les seves vulnerabilitats enfront a episodis pertorbadors.

INFORME FINAL

NECESSITAT D'UNA ESTRATÈGIA COMARCAL

L'augment de la temperatura del planeta està posant en risc l'actual model organitzatiu de la societat i el Maresme és una de les regions europees més vulnerables. A la regió mediterrània ja estem en +1,5°C.

SOLUCIÓ DE APORTA L'ESTRATÈGIA

Avançar en la descarbonització del Maresme i augmentar la seva capacitat per afrontar esdeveniments pertorbadors

OBJECTIUS QUANTIFICABLES COMARCALS

55% de reducció de GEH respecte a l'any 1990

32% d'implantació de renovables

32,5% millora de l'eficiència energètica

INFORME FINAL

IMPACTE DE L'ESTRATÈGIA

L'Estratègia busca tenir impacte sobre **els ajuntaments**, sobre els que es plantegen diverses accions de suport, i sobre **la ciutadania**, on l'educació ambiental entra de ple com a una eina més en la gestió ambiental, sobre el **sector econòmic**, ja que fomenta la transició energètica, el turisme sostenible, **genera ocupació** i contribueix al desenvolupament de l'**economia verda**.

FINANÇAMENT DE L'ESTRATÈGIA

Resulta primordial que existeixi un finançament estable per tal de garantir l'execució d'accions que, en alguns casos necessiten uns terminis amplis, tècnics especialistes o infraestructura per a dur-se a terme.

INFORME FINAL

L'Estratègia 22-30 de Transició Energètica i Acció Climàtica **és un pla ambiciós que cerca abordar els desafiaments ambientals i climàtics.**

Es durà a terme s de manera estratègica i selectiva, aprofitant factors com **l'oportunitat, l'eficiència, el finançament disponible i la voluntat política.**

A mesura que sorgeixin nous desafiaments o canviïn les condicions, **es podran fer ajustaments i adaptacions per continuar avançant cap als** objectius proposats.

En resum, **aquesta Estratègia cerca liderar la lluita contra el canvi climàtic mitjançant un enfocament integral, estratègic i adaptable.**

LES LÍNIES ESTRATÈGIQUES

LE1. GENERACIÓ ENERGÈTICA LOCAL RENOVABLE

La proposta d'Estratègia inicial quantifica la dependència del Maresme sobre l'energia exportada que consumeix. El Comitè científic, els tècnics i responsables polítics dels Ajuntaments en són plenament conscients i consideren que són necessàries actuacions significatives per incrementar aquest percentatge de generació d'energia renovable local.

Acció 1.1: Disposar d'un Pla de Desplegament d'energia fotovoltaica local per al Maresme

Acció 1.2: Fomentar la compra agregada de panells fotovoltaics a la comarca.

Acció 1.3: Articular un model de comunitat energètica d'èxit a través d'un projecte pilot que solventi les actuals barreres i dubtes que desperta dins dels equips jurídics i polítics municipals.

Acció 1.4: Disposar de tècnics comarcals especialitzats en generació d'energia renovable local.

Acció 1.5: Contribuir a la difusió i consum de biomassa local.

Acció 1.6 (acció enllaçada amb la 4.1): Capacitar de la ciutadania en les possibilitats de l'energia renovable per tal d'afavorir una transició més ràpida i eficient cap a un nou model.

LE2. EFICIÈNCIA ENERGÈTICA EN EDIFICIS

Repte lligat al parc d'habitatges envellit i poc eficient i a la cultura de la rehabilitació energètica escasa. Els Ajuntaments disposen de pocs recursos per promoure iniciatives que incentivin aquest tipus d'intervencions en els habitatges. Són conscients de la importància d'aquestes actuacions i valoren molt positivament el seguiments dels equipaments municipals a través de l'ACE. Malgrat tot, encara hi ha molt de recorregut a fer.

Acció 2.1: Augmentar el monitoratge energètic dels edificis públics com a fórmula d'inversió en estalvi econòmic futur

Acció 2.2: Disposar de tècnics comarcals especialistes en l'àmbit de la rehabilitació energètica (acció enllaçada amb la 1.7.)

Acció 2.3: Cal esmerçar recursos per un canvi en la percepció de la ciutadania en la rehabilitació energètica dels edificis.

LE3. MOBILITAT SOSTENIBLE I DESMATERIALIZADA

Fer-la sostenible i desmaterializada és un repte en el que fa anys es treballa amb resultats que progressen lentament. Les Enquestes de Mobilitat En dia Feiner (EMEF) en indiquen que els motius principals per utilitzar el vehicle privat enlloc el transport públic són: la comoditat (27%), l'oferta de transport públic inadequada (23%) i la rapidesa (20%). Tan sols el 6% de les respostes indicaven que s'utilitza el vehicle privat perquè és més barat que el transport públic.

Acció 3.1: Creació una Mesa de Treball per l'Adaptació a una Mobilitat Sostenible i Desmaterializada (METAM).

Acció 3.2: Promoció de Car-sharing i altres formes de mobilitat d'ús compartit.

Acció 3.3: Estudiar la implantació d'un sistema de vehicles d'ús compartit individual i actiu per la interconnexió entre poblacions.

LE4. GESTIÓ DE LA TRANSICIÓ ENERGÈTICA

Els Ajuntaments de la comarca necessiten suport especialitzat en aquest àmbit per aconseguir afrontar amb èxit un canvi de paradigma en el model energètic. Aquest canvi ha d'anar més enllà de la gestió dels propis equipaments i arribar a incidir en la ciutadania i així augmentar la seva resiliència. L'actual model està en vies de descentralització però la complexitat del mateix, la burocràcia acumulada de dècades, i la limitació dels serveis tècnics dels consistoris dificulta el procés.

Acció 4.1: Oficina Comarcal d'Atenció a la Gestió Energètica Ciutadana

Acció 4.2: Disposar de tècnics comarcals especialitzats en gestió energètica

Acció 4.3: Ampliar les funcions actuals de l'Agència Comarcal de l'Energia

**EMERGÈNCIA
CLIMÀTICA**

LE5. GOVERNANÇA PER A L'ADAPTACIÓ I LA RESILIÈNCIA

El Maresme presenta molts riscos associats a diverses parts del territori més enllà dels propis termes municipals i, per tant, la coordinació entre les institucions es imprescindible si es volen assolir els objectius. La Governança en el Canvi Climàtic promou l'actuació coordinada per part de les administracions competents, els agents econòmics, socials i les institucions de recerca. Aquesta governança ha de basar-se en fonaments de base experta i prevenció del risc.

**Acció 5.1: Creació de l'Agència de Canvi
Climàtic del Maresme.**

- Mantenir i expandir la col·laboració amb el Comitè científic i relacions establertes durant el desenvolupament de la METACC amb l'objectiu de consolidar les dinàmiques de co-producció del coneixement.
- One stop shop (finestreta única) de tota la informació de la comarca en relació al Canvi Climàtic, ja sigui produïda per els ajuntaments de la Comarca, per els centres d'investigació o altres administracions i generar una xarxa de comunicació atractiva i de referència al Maresme.
- Establiment d'un programa de monitoratge i seguiment de l'impacte de les mesures d'adaptació proposades mitjançant indicadors.
- Concretar accions d'adaptació específiques per facilitar la governança de les mateixes.
- Establir programes de formació al personal dels Ajuntaments envers l'enfocament de co-gestió, els impactes del canvi climàtic, les mesures d'adaptació i els indicadors de seguiment.
- Establiment de programes de sensibilització i de comunicació envers el procés d'adaptació per a la ciutadania i per les escoles.

- Assessorament tècnic i jurídic pels Ajuntaments sobre les eines necessàries per a la implantació de les mesures d'adaptació, com per exemple la integració de criteris de canvi climàtic als POUMS i en futures revisions del planejament.
- Establir mecanismes de contenció de la possible gentrificació verda/climàtica (enfocament de justícia climàtica) o altres fenòmens de maladaptació.
- Establiment de programes de participació ciutadana per a incidir en la presa de decisions sobre temes claus.
- Generar afinitat amb actors amb capacitat innovadora (empreses, consultories, cooperatives, projectes etc) per a alimentar el procés d'implementació de l'Estratègia amb idees i solucions.
- Crear xarxes i buscar sinergies amb iniciatives similars/complementàries a escala europea i/o del Mediterrani, amb una mirada als reptes globals.
- Informar la ciutadania sobre el desenvolupament de les polítiques d'adaptació
- Altres que es considerin oportunes derivades de les línies estratègiques.

LE6. PREVENCIÓ I PROTECCIÓ VERS LES ONADES DE CALOR

L'increment del verd urbà a les poblacions és una mesura que representa una oportunitat per combatre els efectes a petita escala de les altes temperatures. Dins aquesta línia de seguiment s'obre un ventall de possibilitats per a col·laborar amb la ciència i nodrir estudis amb les dades recopilades. En tot cas, davant aquesta nova realitat climàtica i energètica cal invertir esforços en la implementació de refugis climàtics preparats per acollir la societat més vulnerable en situacions límit de temperatures extremes.

Acció 6.1: Elaboració d'un programa per la creació de refugis climàtics

Acció 6.2: Creació d'un servei expert en la "re-verdització" dels nuclis urbans del municipis.

LE7. GESTIÓ INTEGRAL DEL CICLE DE L'AIGUA

La gestió de l'aigua és l'eix vertebrador de l'adaptació de la Comarca i un dels elements més importants en la actual gestió que està realitzant el Consell Comarcal amb les servei d'abastament i sanejament. Cal continuar endavant amb una gestió més integral de tot el cicle de l'aigua.

Acció 7.1: Creació de l'Entitat Local de l'Aigua (ELA) a la comarca del Maresme.

Acció 7.2: Assessorament expert per als Ajuntaments de la comarca per la millora en la informació de l'estat dels aquífers i la disponibilitat d'abastaments d'aigua alternatius als convencionals.

Acció 7.3: Pla director d'aigües regenerades i proves pilot.

Acció 7.4: Actuacions per a l'estalvi d'aigua i la reducció del nivell de consum total.

LE8. REDUCCIÓ DE LA INCIDÈNCIA D'INUNDACIONS I RIERADES

Resulta prioritari, i així es desprèn del Comitè Científic i dels Ajuntaments, l'aplicació de noves fórmules a l'actual antropització de les rieres i iniciar un canvi en el paradigma que es va imposar en el segle passat amb una visió poc propera als valors naturals d'aquests ecosistemes. De la mateixa forma, les inundacions marines són cada poc més recurrents i destructives, un fet que afecta al normal desenvolupaments de la societat i a la economia.

Acció 8.1: Creació dels Servei Integral de Gestió de Rieres del Maresme (SIGRIM)

Acció 8.2: Creació d'un programa de sensibilització i capacitatció per a la ciutadania envers als entorns naturals de rieres, torrents i la costa vulnerable.

LE9. GESTIÓ FORESTAL SOSTENIBLE

Hi ha un alt risc d'incendi i està afectada la funcionalitat en termes de biodiversitat, mobilitat de sediments i gestió de l'aigua. El foment de la gestió adaptativa dels boscos pot ajudar a maximitzar la captura de CO₂ i a prevenir incendis, a més a més d'oferir oportunitats per a revitalitzar els productes forestals no relacionats amb fusta i biomassa. La implicació dels propietaris forestals a la implementació de les mesures de gestió adaptativa i la seva coordinació mitjançant l'associacionisme promourà aquestes oportunitats i millorarà la seva formació tècnica.

Acció 9.1: Enfortir les actuals organismes que actuen sobre els boscos del Maresme per tal de reforçar la gestió actual.

Acció 9.2: Crear un canal de comunicació entre els gestor forestals i els Ajuntaments per tal de que en tot moment tinguin la informació més actual, les tasques que es realitzen, així com les característiques de les mateixes.

LE10. CONSERVACIÓ DEL LITORAL

El Litoral del Maresme és un dels punts més vulnerables en enfront de les previsions futures d'increments i intensitat del temporals i pujada de nivell del mar i, alhora, un dels més complexos en les actuacions. Les infraestructures de mobilitat construïdes en primera línia de mar, els serveis de sanejament, l'existència d'habitatges en el front marítim, i el teixit empresarial i econòmic que explota la costa són les principals causes de les dificultats per transformar aquest litoral per tal de que sigui més flexible i adaptable a la realitat que se'ns ve a sobre. En les properes dècades, els fenòmens climàtics poden arribar a generar uns perjudicis molt superiors als beneficis que se n'obtenen del litoral fins a punt de què les activitats o els serveis en què avui s'inverteix siguin inviables, econòmicament o materialment.

Acció 10.1: Avaluació dels punts crítics a la costa del Maresme i aportació de noves visions per minimitzar les conseqüències futures.

Acció 10.2: Aconseguir una base suficient d'estudis científics/econòmics/socials per transferir el coneixement al executors de les competències sobre la costa per tal de vencer les resistències actuals a la transformació adaptativa.

Acció 10.3: Disposar de projectes per l'adaptació de la costa del Maresme que tinguin les característiques de ser atractius per ser finançats amb fons externs a la comarca.

LE11. SOLUCIONS BASADES EN LA NATURA (SBN)

Les Solucions Basades en la Natura (SbN) emergeixen com a instruments de gestió en els quals conflueixen simultàniament objectius de conservació d'hàbitats i biodiversitat i mitigació/adaptació climàtica, sent, per tant, una eina amb potencial en la planificació de territoris resilents.

Acció 11.1: Identificar els “hot spots de biodiversitat” i crear un mapa detallat dels hàbitats, incloent-hi una valoració de l'estat de conservació, assumint un enfocament de gestió de la biodiversitat com assegurança dels altres serveis ecosistèmics.

Acció 11.2: Establir un programa de formació/sensibilització per als tècnics municipals i responsables polítics sobre les SBN que poden ser aplicades específicament al Maresme i extendreu a la ciutadania com a fórmula de participació i empoderament de la societat civil.

Acció 11.3: Incrementar la superfície de verd urbà, tant en l'espai públic com en cobertes i façanes amb plantes autòctones, resistents i de baix consum d'aigua (acció lligada amb la 6.2)

Acció 11.4: Generar proves pilot d'aplicació SBN a la comarca com a fórmula demostrativa de l'eficàcia d'aquest tipus de mesures.

Acció 11.5: Suport als projectes de conservació actuals a la comarca com els espais Xarxa natura 2000, a la zona d'especial conservació Costes del Maresme, Taula del delta i la baixa Tordera, etc... així com facilitar als ajuntaments la tramitació i agilització dels Acords de Custòdia del territori per a la conservació i manteniment dels espais d'interès natural.

LE12. PRESERVACIÓ DEL SÒL AGRÍCOLA I DINAMITZACIÓ D'ESPAIS AGRARIS

Una de les característiques essencials del Maresme és la seva riquesa agrícola, que ja en el passat li va reportar fama Europea per les seves hortalisses primerenques gràcies a un clima privilegiat. Actualment, diversos factors del sistema organitzatiu (competència amb altres regions, distribució concentrada, preus baixos...) han provocat un declivi de l'activitat agrícola fins al punt que necessita de constant recolzament per tal de garantir la seva supervivència.

Acció 12.1: Col·laborar amb el Comitè científic per reforçar el coneixement dels pagesos de la comarca per d'una agricultura més sostenible a l'actual.

Acció 12.2: Donar suport a espai agrari de la baixa Tordera i l'àmbit de les Cinc Sènies-Mata-Valldeix a Mataró

Acció 12.3: Dissenyar i dur a la pràctica una campanya de sensibilització per posar de relleu els cobeneficis que suposa per la ciutadania tenir una agricultura en l'entorn prospera, productiva i sostenible.

Acció 12.4: Recopilar les accions que s'han dut a terme els darrers 8 anys en relació al sector agrícola per analitzar-les i extreure'n aprenentatges de bones i males pràctiques.

LE13. SUPORT A UN MODEL TURÍSTIC RESILIENT I RESPONSABLE

Segons els darrers estudis, es constata una tendència a la reducció de les pràctiques tradicionals, com ara l'ús liminal (consum d'alcohol, les festes i el ball, les relacions afectives ocasionals, el consum de drogues o les pràctiques sexuals) i passiu (Els visitants tenen una molt baixa activitat i es limiten a descansar); un increment significatiu de noves activitats, com culturals, naturals i aquelles relacionades amb el benestar; i un fort increment de nous usos, associats a activitats de socialització i de caràcter esportiu

Acció 13.1: Participar activament des del Consell Comarcal per potenciar aquests nous usos amb l'objectiu d'augmentar la sostenibilitat del sistema costa-platja.